

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző:

Korödele Géza

Cím:

Egységes egyházzenei népénektár
készül

Forrás:

Nemzeti Újság

Bp

(Hely)

1927. 9. 2.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

783

Hely

Idő

"1927"

Személy

Egységes egyházzenei népénektár készül

A fővárosi templomok egyházzenei stitusok szerint készülnek kiépíteni programukat — A magyar egyházi zene problémái

Legutóbbi cikkemben, melyben a Magyar Cecilia Egyesület alapításával kapcsolatban a magyar egyházi zene problémáját szóvá tettem, az ugynevezett személyi problémákkal foglalkoztam. Ezeknek a problémáknak megoldása fokozatosan megadná a dologi problémák megoldását, mely problémákkal az alábbiakban foglalkozom:

Kulturális és hitéleti szempontból legelső helyre állítom az *egyházi népének* kérdését. Talán egyik legnehezebb és legfontosabb kérdése az egyházzenei munkáknak. *Mindenek előtt el kell készíteni az egységes egyházi népénektárt.* Tarthatatlan ugyanis, hogy a legegyszerűbb és legáltalánosabb énekeket a leglehetősebb variánsokban énekelje népünk. Közös szentmisék, körmenetek, vallásos gyűlések alkalmával leginkább tapasztalható az egységes egyházi népénektár hiánya. Ennek elkészítésére az Országos Magyar Cecilia Egyesület és az Országos Katolikus Kántorszövetség a püspöki kartól mandátumot kapott s a munka folyik is javában. Külön figyelem fordítatik az ősi magyar egyházi népének-kincsre, melynek felkutatására Klébelsberg gróf kultuszminiszter külön is felhívta az egyesület figyelmét: Az *egyházi énekköltés* problémája is megoldásra vár. Népünk szeret tanulni, szeret énekelni s fáradságot nem ismerő szorgalmat fejt ki ott, ahol komolyan és megértéssel foglalkoznak vele.

Azonban korántsem lehet megelégedni azzal, hogy népünk magyarul énekel. Be-

kell öt emelni a liturgikus keretek közé az ünnepi miséken is! Éspedig nem pusztán a rezonzióriumok éneklésével. A magyar faj kapacitása a falun is van akkora, hogy kitarító munkával, bölcs mérséklettel, az egyházi ügyek iránti szeretettel többet is elérhetünk. Nemcsak a budapesti Regnum Marianumban, de Eger környékén a falun is énekel a nép gregorián misét latinul! Sok helyütt a vasár- és ünnepnap délutáni ájtatosságok szabályos latin vesperák. Ezt próbáljuk az idén rendszeresíteni az Egyetemi-templomban is. A gregorián közének (Asperges, Credo, Tantum ergo, Salve Regina, Te Deum, stb.) szövegét még falun is meg lehet annyira értetni, hogy a nép valóban intelligensen énekelheti ezeket. Mint klasszikus példára mutatok rá Mailáth József gróf perbenyiki nép-énekkarára, mely egyszerű gazdasági családokból és földművesekből áll s körülbelül 20 latin éneket énekel mintaszerűen, néhányat két-, sőt háromszólamban is.

A kórusok szerepe

A kórusok szervezése csak másodrangú legyen, mert a kórus voltaképpen a nép helyét foglalta el. Ott alakuljon csak meg, ahol erre nem pusztán alkalom, de elegendő ok is van! És ha megalakul, csak olyasmire vállalkozzék, ami az Egyház törvényeinek megfelel s amit ereje megbir. Inkább maradjon szerényebb keretek közt, minthogy az egyháziúság és művészség rovására folyton szerepeljen. Ahol a kultúra akkora, hogy elfogadható

énekkar szervezhető, ott nem lehet vis major, mely megakadályozza azt, hogy ünnepi miséken az Egyház törvényeinek megfelelően latinul énekeljen a kar!

A kórus praxisa formai tekintetben legyen teljes: ne hagyjon ki semmit se a szent liturgia előírt programjából! Mert a kórus éppugy köteles megtartani a szentmise integritását, mint az oltárnál a nap! Azután kívánatos az is, hogy főleg fejlettebb, kiváló kórusokon nyerjen szerepet több egyházzenei stílus. Legyen meg a gregorián-korális kultusza — a középkori klasszikus és újkori vokális polifónia remekei néha-néha csendüljenek fel, — az orgonás karok és a nemcsak megtört, de kifejezetten is megengedett zenekaros egyházi művek tegyék változatosabbá, még kifejezőbbé a kórus teljesítményét.

Megemlítem itt, pedig az előbbiekkal ellentétesen látszik, hogy Budapesten most arról folynak tárgyalások, hogy egyes templomok egyházzenei stílusok szerint specifikálódva építenék ki programjukat. Az *Egyetemi-templom a gregoriánt és a férfikar-irodalmat* művelné különlegesen, a városmajori kórus a középkori polifóniát, a *Bazilika és Belváros a modern vokálót, a kisebb zenekarokkal kísért műveket* adná elő, a *Mátyás-templom azokat, melyek nagy zenekari apparátusokat igényelnek, a Regnum Marianum készülő temploma a magyar szerzők egyházi kompozícióit* szólaltatná meg. Mindenesetre olyan terv, melynek valóra váltódása nemcsak unikumot jelentene s a magyar egyházi zene életképességét dokumentálná és dicsőít képezné, de amely a világvárosban roppant nevelő hatást is árasztana!

Egyházzenei iskolák

Egyházi zenének radikális, gyökerében való megerősítésére feltétlen szükséges az *egyházzenei iskola* megépítése. Ennek hivatása lenne a szakképzés pro-

nyomda 1922

blémáját megoldani. Benne találna ott-
hont a papság, a kántorvilág, az egyházi
karnagyok, énekesek és zenészek neve-
lése.

Nagy lépés történt akkor, midőn az *Országos Zeneművészeti Főiskolán* megnyílt az egyházzenei fakultás, de éppen azok, akik ezt szorgalmazzák, látják jól, hogy ez még nem teljes megoldás. Az egyházi zene egész tartalmát felölelő studiumok teljes beágyazása mellett állandó kurzusokat is tartana az iskola. Ha az ember elgondolja, hogy a külföldön ilyen kurzusokat a legelőkelőbb zenei championok tartják, hogy püspökök jönnek előadni és tanulni, hogy pl. Piffel bíborosérsek prelegált, vagy hogy X. Pius pápa is órát adott, akkor nem csodálja az egyházzenei élet nagyszerűségét!

Egy ilyen központi egyházzenei iskola létesítése nem zárná ki azt, hogy vidéken

egyházzenei liceumok létesüljenek. Képülhetne egy olyan gyűriuszervezet, mely a nagy vidék életébe kapcsolódva, több emporiumot teremtene az egyházi zene végváraiként. A legtermészetesebben kínálkoznak erre a célra a püspöki székhelyek.

Ezt a nemes célt kellene szolgálnia az egyházzenei szaklapnak, esetleg szaklapoknak, a sorozatosan kiadandó (elméleti és gyakorlati) egyházzenei könyveknek, a központi s lehetőség szerint vidéken is megteremtendő egyházzenei könyvtárnak, a centrális Országos Magyar Cecilia Egyesület kiépüléseinek, a vidéki egyesületeknek és (talán kissé különösen hangzik) az egyházzenei kluboknak. Ez utóbbiak célját abban gondolom, hogy eszményin értett köznapiságukkal belegyökereztetnék a közéletbe a katolikus Egyház zenei géniuszának tisztelétét.

Végül a profán- (itt annyit jelent: nem szak-) sajtó érdeklődésének felkeltése és ébrentartása is idevágó probléma. Leszámítva egy-két (igazán teljesen kimerítően veendő ez a szám!) előkelő organumunkat, minden jobban érdekli a szerkesztőségeket, mint az egyházi zene. A beküldött programokat még leközlük, de az egyházi zene mint fontos kulturális tényező felé, a laptól kiinduló érdeklődésnek nyoma sincs! Külföldön valóban profán újságok is rendszeresen leközlük az összes templomok egyházzenei műsorát s a bővebb egyházzenei „Rundschaun” átlag elég gyakori. Nekünk is dolgozni kell azon, hogy lapjaink keressék a kontaktust az egyházi zenével és pedig nemcsak a közönségért vagy jobban mondva önmagukért, hanem a minden propagandára méltó közügyért: az egyházi zenéért is!

A harmincéves munka eredménye

Ezen problémák megoldására szövetkez-

tek 30 éve „az ország minden tájáról egytívé szállt sasok”.

És dolgozott a gárda becsülettel, lelkesedéssel, tudással. Megindult a nagy restaurációs munka, melynek élén ott láttuk éveken át nem lankadó, sőt fokozódó kitartással a magyar egyházi zene legelső garnitúráját: *Bogisich* Mihályt, *Bundala* Mihályt, *Kutschera* Jánost, *Erney* Józsefet, *Glatt* Ignácot, *Haller* Jenőt, *Kersch* Ferencet, *Lányi* Ernőt, *Szupper* Alfrédot, *Szautner* Zsigmondot, *Meiszner* Imrét, *Wajdits* Károlyt, *Járosi* Dezsőt és másokat.

Nem rajtuk mulott, hogy munkájuk elakadt. Irracionális tényezők gátat vetettek erőfeszítéseik elé.

Mikor a nagy összeomlás után a romokat eltakarították, s új tavasz magvetése kezdődött, akkor *Tornyay* Ferenc figyelmeztette e sorok íróját, hogy itt volna az ideje a nagyrahivatott egyesület feltá-

masztására. Megkezdődött hát a rekonstrukció és az egyesület *Demény* Dezső, *Dötsch* Károly, *Buchner* Antal, *Harmat* Artur fővezerségével egy jócsomó, lelkes egyházzenei kapacitás erejében talpraállt, hogy a múltból lelkesedve dolgozzék a jelenben a jövőért!

Mert a problémák tovább élnek, tovább égnék!

A feltámadt *Országos Magyar Cecilia Egyesület*, mely számszerint 30 évet jubilált, de a mostoha viszonyok miatt voltaképpen csak tizenötéves aktív munkára tekinthet vissza, bátran néz előre, mert dolgozni akar! Nem hiszi, hogy tizenöt év alatt megoldja az összes problémákat, de tudja, hogy tizenöt év alatt rendkívül sokat lehet tenni.

Az egyesület ujéletre kelését a püspöki kar örömmel köszöntötte. Abban a leiratban, melyben a bíboros hercegprímás közölte a püspöki kar jóváhagyását, többek közt ez áll: „Nagy szükség van arra, hogy a magyarországi egyházzenei gyakorlat irányítását szakemberekből álló olyan egyesület irányítsa, melynek összetétele, képessége s eddigi munkája jó reményt nyújt arra, hogy egyházi zenénkben a két lényeges kellék: az egyháziaság és művészség egybeolvadva emelje és díszítse a szent liturgia erejét és fényét!”

Klebensberg Kunó gróf kultuszminiszter, a magyar kultúra ihletett lelkű és heróikus építőmestere pedig ezt üzenté az egyesületnek: „Nálunk az egyházi művészetek istápolása és támogatása mellett mintha kissé mostoha elbánásban részesült volna az egyházi zene!... Bizom az újjáalakult egyesületben, melynek vezetősége garancia arra, hogy nemcsak a mulasztásokat lehet pótolni, hanem hogy végre megindul az igazán egyházi és tökéletes műzenének és egészséges népéneknek szépséges virágzása”.

Ezért hálás szívvel ismételjük *Bogisich* elnök harmincév előtti zárószavából: „*A magyar katolikus egyház zenéje örömmel népet ül! A százados közöny köde oszlik!*...”

A jubileumon erőt sugároz és kintartásra edz az a tudat, hogy az egyesület szent célért küzd s hogy e küzdelmében az egyházi főhatóságok és a kultuszgkormány jóindulatu figyelemmel, megértő szimpátiával és tekintélyes alátámasztással kísérik munkáját. Remélhető tehát, hogy belső szervezethez, a klasszicitásig felerősödő szakképzettséggel, komoly, céltudatos munkával és a külső erők segítségével teljesíteni tudja az egyesület nagyszerű hivatását s mire új jubiláris évforduló köszönt rá, kevesebb problémát kell az igazgatónak elpanaszolnia és több eredményért adhatunk hálát Istennek, mert jobban megismerődhettünk és nagyobb fényvel övezhettük az egyházi zenében egyetemes magyar nemzeti kulturánkat!

Koudela Géza dr.